

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:

dos. Zaur Məmmədov
"31" 01 2025-ci il

FƏNN SİLLABUSU

İxtisaslaşma: 060101-Azərbaycan dili və ədəbiyyatının tədrisi metodikası və metodologiyası

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: Azərbaycan dili və ədəbiyyatı

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Ədəbiyyat tədrisi metodikasının tarixi və metodologiyası. Fənn üzrə proqram "Azərbaycan dili, ədəbiyyatı və onların tədrisi metodikası" kafedrasının 12.09.2018-ci il tarixli (protokol №1) iclasında təsdiq edilmişdir.

Kodu: MİF-B05

Tədris ili: I (2024-2025) Semestr: II

Tədris yükü: Auditoriya saati – 15 (10 saat müh., 5 saat sem.)

Tədris alma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 2

Auditoriya: №

Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: Elşad Səfərli fil.e.n.dosent

Məsləhət günləri və saatları:

E-mail ünvanı: *elsad-1957@mail.ru*

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Əli Məmmədov küçəsi - 40 , 2 saylı tədris korpusu

III.Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1.Ə.Qaradağlı. Azərbaycan ədəbiyyatının tədrisi metodikası, Bakı, 1968

2.C.Əhmədov.Azərbaycan tədrisi metodikası, Bakı, 1992

3.M.A.Aslanov, A.Babayev, C. Əhmədov. Orta məktəbdə ədəbiyyat tədrisi, I cild Bakı, 1976

4.Ş.Mikayılov, A.Babayev, M.Aslanov, R. Mustafayev, orta məktəbdə ədəbiyyat tədrisi, II hissə, Bakı,

5.M.A.Aslanov. Dramatik əsərlərin tədrisi metodikası. Azərnəşr, 1964

6.Fəxrəddin Yusifov: Ədəbiyyatın tədrisi metodikası, Bakı, 2008

7. B.Həsənlı. Ədəbiyyatın tədrisi metodikası, Bakı, 2012

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisindən öncədən hər hansı fənninin tədrisinə zərurət yoxdur

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Ədəbiyyatımızın tədrisi tarixi heç də qədim deyildir. Bu fənnin öyrənilməsi XX əsrin 30-cu illərindən başlanır. Ədəbiyyatımızın qaldırdığı bəşəri ideyalar, inasana, onun duyğular aləminə həssas münasibəti heç bir xalqın ədəbiyyatı ilə müqayisəyə gəlməz dərəcədə mənalı və zəngin olmuşdur. Ədəbiyyatdan tərtib olunan proqramlarda bu fənnin başlıca vəzifələrini müəyyənləşdirmək, onun söz sənəti kimi özünəməxsusluğunu, incəsənətin digər növləri ilə oxşar və fərqli cəhətlərini başa salmaq.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrə biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 10 saat, seminar 5 saat. Cəmi: 15 saat

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Saat
1.	Mövzu: ƏTM-nin predmeti və nəzəri əsasları İcmal: ƏTM-nin predmeti. ƏTM-nin nəzəri əsasları. ƏTM-nin digər elm sahələri ilə əlaqəsi. ƏTM-nin şöbələri. Ədəbiyyat tədrisinin prinsipləri (qaydaları) Mənbə: 1,2,8	2
2.	Mövzu: Ədəbiyyatın öyrənilməsinin şərti mərhələləri. "Xalq tədrisi" mərhələsi. İcmal: Xalqın yaratmış olduğu bədii nümunələr; Yanıltmacların rolu; Xalq ədəbiyyatı nümunələrinin rolu; Mənbə: 1,2,3	2
3.	Mövzu: Azərbaycanın ədəbiyyatının tədrisinin ilk metodik mənbələri İcmal: Qədim və orta əsrlərdə Azərbaycanda məktəblər. Ömər ibn Osman Kəfiəddinin müəllimlik fəaliyyəti. Orta əsrlərdə Azərbaycan ərazisində məktəb və mədrəsələr. Azərbaycan ədəbiyyatı nümunələrinin məktəb dərslisi kimi istifadə olunması Mənbə: 1,2,4	2

4.	Mövzu: Metodik fikirdə demokratik meylin təşəkkülü və inkişafı İcmal: 1920-1930-cu illər dövrü ədəbiyyatın tədrisi. Qori müəllimlər seminariyasının metodiki ənənələri, pedaqoji və metodik fikrin sonrakı inkişafına təkan verməsi. XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın maarif və məktəb sahəsində dərc olunan jurnalların xidmətləri. "Dəbistan", "Məktəb", "Rəhbər" Mənbə: 1,2,3	2
5.	Mövzu: Ədəbiyyat tədrisinin müasir dövrü haqqında İcmal: Ədəbiyyatın öyrənilməsi işində yeni mərhələ; Bakıda açılmış Ali Pedaqoji İnstitut. 1941-1945-ci illər müharibəsindən sonra illərin ədəbiyyat tədrisinin mərhələləri. Azərbaycanın müstəqillik qazanması dövründə ədəbiyyatın öyrənilməsi və tədrisi. Mənbə: 1,2,3	2
№	Keçirilən seminar mövzularının məzmunu	Saat
1.	Mövzu: ƏTM-nin predmeti və nəzəri əsasları, Mövzu: Ədəbiyyatın öyrənilməsinin şərti mərhələləri. "Xalq tədrisi" mərhələsi.	2
2.	Mövzu: Azərbaycanın ədəbiyyatının tədrisinin ilk metodik mənbələri, Mövzu: Metodik fikirdə demokratik meylin təşəkkülü və inkişafı	2
3.	Mövzu: Ədəbiyyat tədrisinin müasir dövrü haqqında	1

XI. Fənn üzrə tələblər: Tələbə "Ədəbiyyat tədrisi metodikasının tarixi və metodologiyası" fənni ilə bağlı biliklərə yiyələnəli, bu ədəbiyyatın inkişaf yolunun mərhələlərini xarakterizə etməli, bu sahədə çap olunmuş metodik ədəbiyyatları oxuyub öyrənməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Fənnin tədrisindən sonra magistrilər ədəbiyyatın tədrisi mərhələlərini mənimsəyir.
- Tarixən ədəbiyyatın tədrisində istifadə olunan üsul və vasitələri şərh edir.
- Ədəbiyyatın tədrisində janr xüsusiyyətlərini nəzərə alır.
- Ədəbiyyat tədrisini həyata keçirən ilk müəllim, pedaqoq və onların hazırladığı vəsaitlər haqqında məlumat əldə edir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları

1. ƏTM-nin predmeti, obyekt, məqsəd və vəzifələri.
2. ƏTM-nin nəzəri əsasları.
3. ƏTM-nin digər elm sahələri ilə əlaqəsi
4. ƏTM-nin şöbələri.
5. Ədəbiyyat tədrisinin prinsipləri(qaydaları)
6. Ədəbiyyatın öyrənilməsinin şərti mərhələləri
7. Ədəbiyyatın tədrisi tarixi.
8. Azərbaycan ədəbiyyatının tədrisinin ilk metodiki mənbələri
9. Azərbaycan ədəbiyyatı nümunələrindən məktəb dərslisi kimi istifadə olunması
10. F.B.Köçərlinin elmi-pedaqoji fəaliyyəti

II Kollokvium sualları

1. N.Nərimanovun elmi- pedaqoji fəaliyyəti.
2. A.Şaiqin elmi-pedaqoji fəaliyyəti
3. Məktəb dərsləklərinin rolu.
4. Ədəbiyyat məktəbdə təlim fənni kimi
5. Ədəbiyyatın orta məktəbdə sistemli bir formada öyrənilməsi.
6. Ədəbiyyat proqramlarının əhəmiyyəti.
7. Yeni dərsləslahatı ilə bağlı tədris proqramlarının orta məktəblərdə rolu.
8. Metodik fikirdə demokratik meylin təşəkkülü
9. Milli ədəbiyyatın tədrisinin qarşıya qoyduğu vacib problemlər.
10. Yeni təlim texnologiyalarından istifadə

XV. İmtahan sualları:

1. ƏTM-nin predmeti, obyektı, məqsəd və vəzifələri.
2. ƏTM-nin nəzəri əsasları.
3. ƏTM-nin digər elm sahələri ilə əlaqəsi
4. ƏTM-nin şöbələri.
5. Ədəbiyyat tədrisinin prinsipləri(qaydaları)
6. Ədəbiyyatın öyrənilməsinin şərti mərhələləri
7. Ədəbiyyatın tədrisi tarixi.
8. Azərbaycan ədəbiyyatının tədrisinin ilk metodiki mənbələri
9. Azərbaycan ədəbiyyatı nümunələrinin məktəb dərslisi kimi istifadə olunması
10. F.B.Köçərlinin elmi-pedaqoji fəaliyyəti
11. N.Nərimanovun elmi- pedaqoji fəaliyyəti.
12. A.Şaiqın elmi-pedaqoji fəaliyyəti
13. Məktəb dərsliklərinin rolu.
14. Ədəbiyyatın bir fənn kimi orta məktəbin tədris planına daxil edilməsi.
15. Ədəbiyyatın orta məktəbdə sistemli bir formada öyrənilməsi.
16. Ədəbiyyat proqramlarının əhəmiyyəti.
17. Yeni dərsləşmə ilə bağlı tədris proqramlarının orta məktəblərdə rolu.
18. Metodik fikirdə demokratik meylin təşəkkülü
19. Milli ədəbiyyatın tədrisinin qarşıya qoyduğu vacib problemlər.
20. Yeni təlim texnologiyalarından istifadə
21. Qori müəllimlər seminariyasının metodiki fikrin sonrakı inkişafına təsiri
22. Rus- tatar məktəblərinin əhəmiyyəti
23. XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda məktəb sahəsində nəşr olunan jurnalların əhəmiyyəti
24. 1941-1945-ci illər müharibəsindən sonra illərin ədəbiyyat tədrisinin mərhələləri.
25. Ədəbiyyat tədrisinin müasir dövrü

“Ədəbiyyat tədrisi metodikasının tarixi və metodologiyası.” fənninin sillabusu 060101-Azərbaycan dili və ədəbiyyatının tədrisi metodikası və metodologiyası ixtisaslaşması (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. “Azərbaycan dili və ədəbiyyat” kafedrasının 31 yanvar 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol № 05).

Fənn müəllimi:

dos. E.M.Səfərli

Kafedra müdiri:

dos.Q.Rəfəllayev